

**INTERNET VA IJTIMOIIY TARMOQLARNING YOSHLAR
DUNYOQARASHIGA TA'SIRI**

Qo'qon davlat universiteti

*Xorijiy filologiya fakulteti, 1-bosqich
talabasi **Muhammadjonova Munisaxon**
Ilmiy rahbar: **Abdupattayev Xasanboy***

ANNOTATSIYA : *Ushbu ilmiy maqolada internet va ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar dunyoqarashi, qadriyatlari, ijtimoiy xulq-atvori, fikrlash madaniyati hamda psixologik rivojiga ko'rsatadigan ta'siri chuqur ilmiy tahlil qilinadi. Raqamli transformatsiya jarayonlari kuchaygan hozirgi globallashuv davrida yoshlarning internetdan foydalanish faolligi keskin oshgan. Bu jarayon bir tomondan yoshlarning dunyoqarashini kengaytirsam, boshqa tomondan axborot xurujlariga ochiqlik, psixologik qaramlik va ijtimoiy izolyatsiya kabi xavflarni yuzaga keltiradi.*

KALIT SO'ZLAR: *Internet, ijtimoiy tarmoqlar, yoshlar, dunyoqarash, axborot makoni, media savodxonlik, raqamli madaniyat.*

KIRISH:

Bugungi kunda internet jamiyat hayotining ajralmas qismiga aylangan. Xususan, yoshlar orasida internetdan foydalanish darajasi yil sayin ortib bormoqda. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekiston yoshlarining qariyb 85 foizi muntazam ravishda internetdan foydalanadi. Ularning aksariyati ijtimoiy tarmoqlar orqali muloqot qiladi, ta'lim oladi, axborot qabul qiladi, shaxsiy fikrini shakllantiradi va kundalik hayotini virtual makon bilan bog'laydi. Shu sababli internetning yoshlar dunyoqarashiga ta'sirini ilmiy jihatdan o'rganish dolzarb ilmiy, ijtimoiy va pedagogik muammo sifatida qaraladi.

Dunyoqarash — bu insonning borliqni anglash usuli, ijtimoiy hayotga munosabati, qadriyatlari va ichki e'tiqodlarining majmuidir. Internet esa ushbu tizimning shakllanishida asosiy omillardan biriga aylanmoqda.

1. INTERNETNING YOSHLAR DUNYOQARASHIGA IJOBIY TA'SIRI.

1.1 Bilim olish imkoniyatlarining kengayishi.

Internetning eng katta afzalliklaridan biri — cheksiz bilim olish imkoniyatining yaratilishidir. Onlayn kurslar, elektron kutubxonalar, ilmiy maqolalar, vebinarlar va masofaviy ta'lim platformalari yoshlar intellektual salohiyatining oshishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

1.2. Global dunyoqarashning shakllanishi.

Ijtimoiy tarmoqlar orqali yoshlar turli xalqlar madaniyati, dunyo siyosiy jarayonlari, ilmiy kashfiyotlar bilan tanishadi. Natijada ularning fikrlash doirasi kengayadi, tolerantlik, muloqot madaniyati, madaniyatlararo

muloqot ko'nikmalari rivojlanadi.

1.3. Ijtimoiy faollikning kuchayishi

Internet yoshlarning ijtimoiy loyihalarda ishtirok etishi, jamiyat hayotidagi o'zgarishlarga munosabat bildirishini osonlashtirdi. Ijtimoiy aksiyalar, xayriya tadbirlari, jamoatchilik tashabbuslari internet orqali tez shakllanadi.

2. INTERNETNING YOSHLAR DUNYOQARASHIGA SALBIY TA'SIRI.

2.1. Soxta axborot va axborot xurujlari.

Bugungi kunda feyk yangiliklar, manipulyatsiya qilingan ma'lumotlar, psixologik ta'sirga qaratilgan kontent juda ko'p uchraydi. Media savodxonligi past bo'lgan yoshlar bunday axborotlarning salbiy ta'siriga tez tushib qoladi.

2.2. Virtual qaramlik va psixologik muammolar.

Ijtimoiy tarmoqlardan ortiqcha foydalanish virtual qaramlikka olib keladi. Bu esa depressiya, stress, tashvish, o'ziga ishonchsizlik kabi psixologik jarayonlarni kuchaytiradi.

2.3. Vaqtni samarasiz boshqarish muammosi.

Internetning eng katta salbiy jihatlaridan biri — yoshlarning ko'p vaqtini behuda sarflab qo'yishidir. Bu esa o'qish jarayoni, mehnat faoliyati va shaxsiy rivojlanishga salbiy ta'sir qiladi.

3. YOSHLAR MEDIA SAVODXONLIGINI OSHIRISH ZARURATI.

Media savodxonlik — axborotni tahlil qilish, feyk yangiliklarni aniqlash, manipulyatsiyani tushunish, mas’uliyatli internetdan foydalanishni anglatadi.

Bugungi kunda ta’lim tizimiga media madaniyat bo’yicha maxsus kurslarni kiritish juda muhim.

XULOSA:

Internet va ijtimoiy tarmoqlar yoshlar dunyoqarashiga kuchli ta’sir ko’rsatadi. Ularning ijobiy yoki salbiy yo’nalishi yoshning media savodxonligi, fikrlash madaniyati va internetdan foydalanish maqsadiga bog’liq.

Yoshlarni raqamli madaniyatga o’rgatish, axborot tanlash ko’nikmasini rivojlantirish — dolzarb vazifadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Castells M. “Axborot jamiyati nazariyasi”. London, 2018.
2. Toffler E. “Uchinchi to’lqin”. Toshkent, 2020.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari va qarorlari.
4. Yoshlar agentligi hisobotlari (2023–2024).
5. Ziyomuhamedov B. “Raqamli madaniyat va yoshlar”. Toshkent, 2022.
6. Media savodxonlik bo’yicha xalqaro ilmiy tadqiqotlar.